

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

1. Hobuste kõrgushüppe maailmarekord kuulub juba aastast 1949 Tšiili armee kapteni Alberto Larraguibel Moralesle hobusele Huaso. **Kui suurest kõrgusest hobune üle sai?** ± 5 cm - 2 p., ± 5 % - 1 punkt

2. Ray Bradbury tuntud romaani nimi on "451 kraadi Fahrenheiti". Celsiuse skaalal on see 233 kraadi. **Mida see temperatuur romaanis tähendab?**
3. Ainsa Eesti polaaruurijana on ta talvitanud Antarktikas neli korda. Töötades meteoroloogina, oli ta 1972-1974 Molodjožnaja jaamas, 1975-1977 ja 1977-1979 "Mirnõis" ja 1981-1983 "Vostokis". Mehe eluaastad on 1938-2018. **Kes oli see eesti teadur?**

4. Millise vähemusrahva esindaja on Poola peaminister Donald Tusk? Sellesse rahvusesse kuulujaid on Poolas üle 100 000 (peamiselt rannikul), aga selle rahva keelt räägib vaid 3 000 inimest. **Mis rahvusest on jutt?**
5. **Kes on selle aastatel 1520-1523 loodud maali autor?**

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

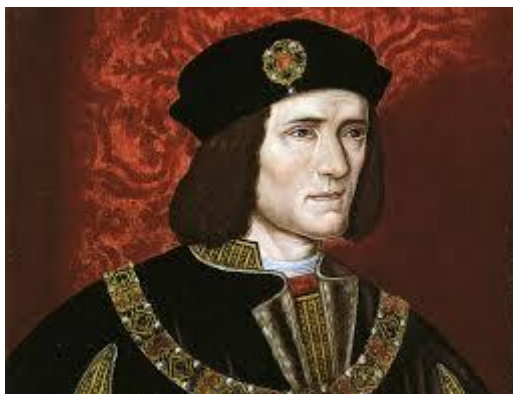
6. Jevgenia Solodko sündis 1949. aastal Tbilisis ja lõpetas seal konservatooriumi 1971. aastal. On täiendanud end La Scala laulukoolis ja Renata Tebaldi meistrkursustel. Esinenud lavadel koos Pavarotti ja Placido Domingoga. Aastatel 1972-1982 oli ta "Estonia" teatri solist. **Mis nime all me teda tunneme?**

7. See Rooma näitekirjanik oli pärit Põhja-Aafrikast, kus ta sündis orjana. Oma teoseid ei kirjutanud ta ladina kirjakeeles, vaid kasutas rahvalikku keelepruuki. Temale kuulub ütlus "Ma olen inimene ja midagi inimlikku ei ole mulle võõras". **Kellest on jutt?**

8. Rooside sõja viimane suur lahing – Bosworthi lahing toimus 1485. aastal. Seal sai surma Yorki (ja ühtlasi ka Plantagenetite) dünastia viimane kuningas. Tema on ka viimane Inglismaa kuningas, kes on langenud lahingus. **Kes?**

9. Advokaat August Mölder püüdis 1938. a. Eesti rekordlõhe, mis kaalus 37,75 kg, **Mis veekogust see lõhe püüti?**
10. Küsime **loo originaalesitajate nimesid**, dueti kummagi osalise eest 1 punkt.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

11. Esimese eestlannana tõusis ta ka üle 7000 mäe tippu. Esimese naisena Eestis (ja ka Baltimaades) pälvis ta juba 1991. a. “Lumeleopardi” nimetuse. Alpinismist vabal ajal on 1947. a. sündinud daam töötanud logopeedina Kiviõli I keskkoolis. **Kes on see alpinist?**

12. See mees sündis 1828. a. Kullamaa kihelkonnas. Olles üks esimesi eesti rahvusest arste, võttis arstina osa Krimmi sõjast. Hiljem oli ta Aleksander III ja Nikolai II ihuarst. Tema onu oli samuti tuntud arst Jakob Karell. 1904. a. valiti ta Haapsalu aukodanikuks. **Kellest on jutt?**

13. Seda XVII sajandil elanud itaalia arsti ja loodusteadlast peetakse mikroskoopilise anatoomia rajajaks. Ta avastas kapillaarse vereringe ja kirjeldas esimesena punaseid vereliblesid. Elu lõpus oli ta paavst Innocentius XII ihuarst. **Mis on teadlase nimi?**

14. Kuulus antropoloog Louis Leakey nimetas kolme oma õpilast ja kolleegi – Dian Fosseyd, Jane Goodalli ja Birute Galdikast – „trimaatideks“. **Miks selline hüüdnimi?**

15. **Kes on see disainer** oma teoste kõrval? Tema peamine ambluaa on valgustid.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

16. 1996. aastal tuli ta Kõigi aegade noorimana (15 aastaselt) Wimbledonitenniseturniiri võitjaks, seda küll paarismängus. Ka üksikmängijana on ta karjääri jooksul võitnud kõigil Suure Slämmi turniidel, v.a. Prantsuse Roland Garros. **Kellest on jutt?**

17. See juudist Saksa-USA seismoloog oli maavärinate skaala Charles Richteri õpetaja ja kaastööline. Tema järgi on saanud nime eralduspind Maa vahevöö ja tuuma vahel. Eluaastad 1889-1960. Tema nimekaim sai kuulsaks XV sajandil. **Nimetage nende ühine perekonnanimi.**

18. 25 aastane Londoni taksojuht George Smith sai 10.septembril 1897 maailma esimeseks ametlikult registreeritud **Kelleks?**

19. Läbi aegade on snuukris tehtud üle 200 maksimumtulemuse (breigi) – 147 silma. Ainsa naisena on selles tulemuse saavutanud Tai mängija, sedagi mitteametlikus mängus. Ta oli üks favoriite ka selle aasta naiste snuukri MM-l, kus jäi finaalis napilt alla hiinlannale Bai Yulule. **Kellest on jutt?**

20. Kuulete Genka, Oleg Kosjugini ja ehk veel mõne muugi aliase all tuntud Harry Kõrvitsat sämplimas üht hõllanduslikku meloodiat. Küsime loo **autorit** ning pala **nime**.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

21. Mida tähendavad elektrilambi (keerataval) soklil täht E ja number?
22. Õlgkatuste ehitamine hakkas Eestis XIX sajandi teisest poolest alates järsult vähenema. Mis oli selle peamiseks põhjuseks?
23. Korea RDV ja Korea Vabariigi (Põhja- ja Lõuna-Korea) GDP ühe inimese kohta (ÜRO andmed 2021. a.) erineb teineteisest 53,4 korda. Siiski ei ole see suurim elatustaseme vahe naaberriikide vahel. On veel kaks riikide paari, mille GDP inimese kohta erineb vastavalt 58,5 ja 76,8 korda. Ja selline kontrast külvab muidugi naabrite vahel ohtralt pingeid. Nimetage need kaks naaberriikide paari.
24. Tuntumate keelte seas (st millel on oma Wikipedia) on vaid kaks keelt, milles kõik nädalapäevad on nimetatud järgmise malli järgi - 1. päev, 2.päev ja nii kuni 7. päevani? Vahe ainult selles, et ühes keeles on esimene päev meie esmaspäev ja seda keelt räägitakse üsna lähedal, teises keeles on esimene päev meie pühapäev ja selle rahva tuntuimatest poegadest peaks mainima kõige raskemat sumokat Otori Satoshit ja osalt seda verd Yul Brunnerit. Rahva põlised naabrid on mongolid, tuvalased ja evengid. Nimetage need kaks keelt.
25. Kes on nende hoonete arhitekt? Hoogne lennukas stiil on omane peaaegu kõigile teostele.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

26. Millise tuntud automargi eelkäijal oli aastani 1940 taoline logo (1 punkt) ? 2 punkti sellele, kes dešifreerib vähemalt osaliselt tähtede SS tähenduse SELLEL LOGOL.

27. Üks kriminaalkirjanik on võtnud oma pseudonüümi jaapani keelest, kus see tähendab “kurjategija, halb inimene”. Tema paljude teoste peakangelasel on jaapanlasest teener Masa ja üks viimaseid teoseid “Lihtsalt Masa” jutustab sellest, kuidas teener pöördub peale oma peremehe surma tagasi Jaapanisse. Peakangelase enda sugupuu saab alguse Cornelius von Dornist. **Mis nime all me tunneme seda kirjanikku?**
28. Armeenia on rahvuslikult koostiselt väga homogeenne, armeenlasi oli 2022. a. 98,1 % elanikest. **Kes on armeenlaste järel suurim rahvusrühm?**

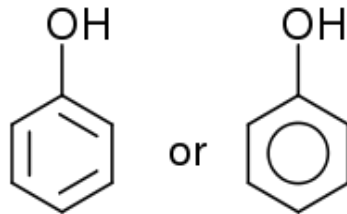
29. **Kus need hooned asuvad ja mis on nende otstarve**

30. Kõlab kui mitte kõige kuulsam, siis üks kuulsaimatest trompetisoolodest klassikalises muusikas. Küsime **teose ja selle konkreetse osa nime**. Loeme õigeks nii eesti-, inglise- kui originaalkeelse variandi.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

31. 2023. a. kestis Hollywoodis Stsenaristide Gildi streik 146 päeva. Streigid ei ole Hollywoodis haruldased. **Küsime USA filminäitlejat** (1911-2004), **kes** lisaks oma ligi 70 filmiosale ja 17 osale telesaadetes **oli** aastail 1947-1952 ja 1959-1960 Näitlejate Gildi (Screen Actors Guild) president ja juhtis sel kohal 1952 ja 1960 kahel korral näitlejate streiki. Ta ei ole saanud ühtegi Oscarit, küll aga 1981. a. "Kuldse Vaarika" halvima karjäärilase saavutuse eest
32. Kultuurtaimede sortidele nime panemisel on kokku lepitud, et üks konkreetne keel on välistatud. **Mis keel?**
33. Alfa, Bravo, Charlie, Delta ja nii edasi on NATO foneetiline tähestik. **Mis nimed on** selle Eestis kasutatavas variandis **tähtedel Õ, Ä, Ö ja Ü?**
34. **Millise keemilise ühendi valem** (varem tuntud ka karboolhappe nime all) on pildil? Kasutatakse antiseptikuna, iseloomulik lõhn (nn. "haigla lõhn"), ta on andnud nime suuremale keemiliste ühendite klassile.

35. **Kelle teos?**

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

36. **Mis aasta?** Antonio Nebrija avaldab *Gramatica de la lengua castellana*, esimese hispaania keele grammatika; juudid ja moslemid aetakse Hispaaniast välja; rajatakse Ivangorodi linnus, sureb Pierro della Francesca.
37. USA-d on isikuna kujutanud tavaliselt onu Sam. XVIII ja XIX sajandil on USA-d kujutatud ka früügia mütsi kandva ja USA lipuvärvides riietuses naisterahvana. **Mis nime see naine kannab?**

38. Läti rahvusliku ärkamisaja juht oli Riia Läti Selts, mis kasvas välja 1868. aastal asutatud Puudustkannatavate Abistamise Seltsist. **Mis sõna sobib punktiiri asemele**, st kes kannatasid puudust?
39. Kastraatide hiilgeaeg lääne muusikas sai alguse paavst Paulus IV (1555-1559) bullast, mis keelas midagi või millegi. **Mille keelas paavsti bulla?**
40. Maailma mõistes obskuurne rahvakild ja tema väheräägitud keel – **milline?** Teise punkti annab **pala nime või selle autori** teadmine.

JÜRI SARJA II VOOR – AARE SIRELI MEMORIAAL

41. 2014. aastal jõudis Jõgeval sordilehele kandmisega lõpule ühe kultuurtaime Eesti tingimusteks sobiva sordi aretamine. Taime ladinakeelne nimetus on *Glycine max* või *Glycine hispida* ja sordi nimi on "Laulema". Esmakordselt kasvatati Eestis seda taime põllukultuurina samal 2014. aastal. Suurimad tootjad maailmas on USA ja Brasiilia. **Mis põllumajandustaimega on tegemist?** Sellel taimel on suur osa toodangust geenmuundatud, näiteks USA-s toodetavast on GMO-sid 93%.

42. **Mis riigis** asub Wilde linnas Dr. Eduardo Wilde haigla?

43. Lind alloleval pildil on saanud poole oma nimest oma häälotsuse järgi. Ta on meie kandi rohumaade üks tavalisemaid asukaid (kuigi möödunud suvel oli teda palju vähem kuulda). Linnu ladinakeelne nimi on *Saxicola rubetra*. **Mis on linnu nimi eesti keeles?**

44. Trafalgari lahingus osalenud kolme riigi laevastikus oli kõigis ka üks samanimeline laev. **Mis nime see kandis** (eri keeltes pisut erinevalt)? Sellenimeline relv on saanud kuulsaks ka praeguses Vene-Ukraina sõjas.

45. **Kelle teos?**

46. Mis kütus?

47. See austraallane sündis 5.septembril 1939 Goulburnis, New South Walesis. Peale armeeteenistust lahkus Londonisse kus töötas automehhaaniku ja –müüjana ning modellina. Modellitöö viis ta kinolinale. 1969. aastal tegi ta oma tipprolli. Hiljem on ta mänginud „Emmanuelle“-s, Hongkongi märulites jne. Kes?

48. See riik tegi alates 1. jaanuarist 2024 pea võimatuks uute ja kasutatud sise põlemismootoriga autode esmarestreerimise oma territooriumil. Samas alandati elektrisõidukite imporditariife. Mis riik?

49. Seda dekoratiivset materjali leiti esmakordselt 1940.a. ja sai nimeks Detroiti ahhaat. Mis materjal?

50. Kontrollime, kui võrd olete kursis oma laste (mõnedel puhkudel ka lastelaste) *playlist*ides laiatavate artistidega. Kes laulab?